

OOSTERNIELAND – ST.NICOLAASKERK

Je loopt deze wat achterafgelegen kerk gemakkelijk voorbij. Toch is het de moeite waard om deze kerk, liggend op een terp met een gracht eromheen, te bezoeken. De kerk, eens gewijd aan Nicolaas, is de tijd niet ongeschonden doorgekomen. Toch is de romaanse oorsprong nog steeds zichtbaar: zie de sporen van twee ramen, die schuin onder elkaar in de noordmuur hebben gezeten, en van een deur aan de zuidkant. Veel oude steen is nog aanwezig en in het vijfzijdig gesloten koor bevinden zich nog twee van de oorspronkelijke smalle vensters. De toegang tot de kerk gaat over de oorspronkelijke altaarsteen; deze steen werd in 1673 nog als grafzerk gebruikt en is later tot drempel gedegradeerd.

De kerk was er slecht aan toe bij de overdracht in 1981 aan de Stichting Oude Groninger Kerken. Bij de restauratie van 1985-'87 heeft men ervoor gekozen het door de tijd en reparaties getekende exterieur intact te laten. Bij het koor bevinden zich aan de noordkant twee dichtgemaakte venstertjes boven elkaar: beneden een hagiSCOOP en daarboven een venster dat nog de afmetingen heeft uit de bouwtijd. Er is veel hersteld in moderne steen, vooral onderin; het muurwerk van een geheel in steen overwelfde kerk zonder steunberen heeft nu eenmaal veel te verduren. Hetzelfde is het geval met de westgevel, die meer dan de andere wanden te lijden heeft gehad van de regen. Deze is, getuige een steen boven de deur, in 1843 geheel vernieuwd. De westzijde wordt geschraagd door twee steunberen. In de zuidwand werden twee grote vensters ingebroken in de eerste en tweede travee aan de westzijde. Het derde venster werd alleen naar beneden toe vergroot. En er is nog een laag venstertje of hagiSCOOP te zien. De vijfzijdige koorsluiting is op de drie oostelijke hoeken bezet met halverwege verjongende steunberen. De sluitingsvakken van het koor hebben vensters: het zuidelijke en noordelijke zijn verbreed, de twee andere zijn naar beneden toe vergroot en de oostelijke is dichtgezet ten behoeve van de preekstoel. De noordgevel heeft alleen in het midden een raam. Langs de dakrand loopt een zaagtandfries. De dakruiter is een kopie van het origineel uit de 19e eeuw. Deze heeft een vierzijdige 'koepel' op een open geleding met daaronder een vierkante onderbouw. De originele dakruiter verving een vrijstaande toren.

Binnen is de oorspronkelijke overwelfing in steen met koepelgewelven. Kenmerkend is, dat de gewelven laag aanzetten en dat de muraal- en gordelbogen niet tot de grond toe door lopen, waardoor geen ruimte op de vloer wordt ingenomen. De gewelven zijn verfraaid met ronde ribben die samen komen in 'stervormige sluitringen'. De beschildering van de ribben is gevarieerd en in twee perioden tot stand gekomen: baksteenimitatie in de 13e eeuw en de geometrische vullingen van de gewelfkruinen in de 15e eeuw. Ieder schipgewelf is doorsneden met twee houten trekbalken, aangebracht halverwege de 17e eeuw. Het westelijke gewelf bevat een deurtje naar de kap, dat goed te zien is vanaf de nieuw gebouwde orgelgalerij. In de derde travee bevinden zich tegenover elkaar twee lage vensters (hagiSCOOPEN?) en gereconstrueerde nisjes. Op het koor zit in de zuidwand een priesterzetel en aan de noordkant een sacramentshuisje. De preekstoel is in 1773 gemaakt in Louis XV-stijl; de avondmaalstafel is uit dezelfde eeuw.

Tot de restauratie beschikte de kerk over een omgebouwd kabinetorgel van Albertus van Gruisen uit 1805. Het orgel is in de jaren 1989-'90 gereconstrueerd door de gebroeders Reil.